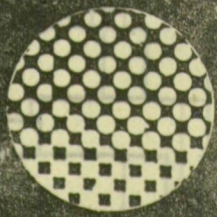

DM

magazin

Kiss Attila rajza

Boór
András

ÉJSZAKA

Hurokba szorult az éjszaka
Nekifeszült a holdnak
Teknőlében villámgolyón
Sörényes lovak doboltak
A szél a völgyön ázibált
Feketén forrt a láva
Eső korom és harag hullt
A teremő világra

A város százezer arcát mutatja a benne élőknek. A megszokott képek mellé mindig újat lel a kutató szem. És ilyenkor örülünk a felfedezésnek: „Nini, hiszen itt járunk-kelünk évek vagy évtizedek óta, de ilyennek még sose láttuk!”

Ismerős városrészeket mutat be Somogyi Károlyné kamerája — olyan pontokról, ahonnan mi ritkán vagy sose látjuk. Talán játéknak vagy kis tanulmánynak is érdekes: ugyan hol kattant a kamera zárja, amikor ezek a felvételek készültek?

Sz. Simon
István

ALKALMI EMBEREK

Valaki egyszer kitalálta, hogy nincs már szegény ember. Ha le kellene lapátolni tíz mázsa szemet a pincébe; ha föl kéne ásni egy kertet; ha kidőlt kerítést kellene megreparálni, nincs kihez fordulni. Mindenki állásba ment: gyárba, téészbe, hivatalba — a napszámos világ odavan! Segítségét inkább csak baráti körből vagy a rokonságból lehet sikeríteni! Pedig valamikor de sok János bácsi volt! Nem alkudott, s nem kért, örült, ha hívták. Kapott érte levetett nadrágot, talpalmi való cipőt, pipadohányt...

Szegény ember azonban tényleg nincsen már. Új értelme van a szónak. Mindenkinek van valamennyisze nyugdíja; valamekkora házaeskája, lakása; mindennap fő valami rendes étel a tűzhelyen. Alkalmi emberek azonban vannak. Nyári kalandozásaimon találtam nem egyet.

Az erdő fia

— Majd szólok Ugyebárnak, hogy hozzon szombatra egy kis nyulicát! — hallottam a háziasszony hangját. S minthogy a különös név is, meg a nyulica is teljesen ismeretlen volt számomra, rákérdeztem.

— Hát az Ugyebár egy ember; a nyulica meg egy gombafajta. Jó ropogós gomba, nem fő széjel.

Szombaton megjött Ugyebár. — Jó napot, jó napot! Ugyebár két litert kértek? Meghoztam, meghoztam, tízért adom literjét, mert ugyebár most nagyon sokat kell érte járni... Nem úgy van most, ugyebár, mint más esztendőben. Sokan szedik. Mit kell járni érte, amíg lesz egy liter! És rengeteg a szünyög, ugyebár, a borzasztó áradások miatt... Vargánya? Nem létezik. Eppen akad, de csupa kukac ugyebár. Teljesen megbolondult most az idő.

Szikkadt, vékony kis emberke, lóg rajta minden: nadrág, kabát. A kalap is nagy neki, leesik egészen a két füleire. Az arca olyan, mint egy fagyókér: barna és mocsanatlan. Csak vékony szája mozog sebesen.

— Hozok én szerdán is, persze, hogy hozok. Mert ugyebár én tudom, hol kell keresni. Én mindig az erdőt járom. Tudok ugyebár minden bokrot, minden dombot, minden hajlatot. Ha senki nem lel, én akkor is hozok. Az elhullott falevelek közt szeret a nyulica. Nem is látszik jóformán. Hisz némelyik csak akkora, mint egy mogyoró. Mondtam, ugyebár, nem sok érte a tíz forint... megszűni kell érte menni, nagy darab földet be kell járni, sokszor le kell hajolni, ugyebár...

Ugyebár mindennap az erdőn van, ha nem zuhog az eső vagy nem borítja föl a szél. A nyugdíjat a feleségének adja a postás, ő abból pénzel, amit az erdőtől elvesz. Nyáron gombát szed, télen sóprúvesszót vág és megkötli. Is-

merik az emberek, ismerik a fák, ismerik a vadak. Megy, hajol, megy, hajol, megy, hajol... és hirt hoz az erdőről.

— Kidőlt a nagy tölgyfa az Akasztón!

Megkapja a húszast, átbállag vele a sarki kocsmába, vesz egy fröccsöt meg egy pakli cigarettát. Ott is kap rendelést.

— Szegény-gombát? Hohó, évek óta nem láttam. Pedig mennyi volt! Rákaptak az őzgidák. Azok eszik meg. Az egyetlen gomba, amit esznek. De azt mind föl-eszik. Arról ugyebár, le kell mondani...

Es reggel újra megy az erdőre. Megy, hajol, megy, hajol, megy, hajol...

Helyettes

A Helyettes alszik a vendéglő egyik székén. Mocsanatlanul alszik, csak a legyeket hessenti el olykor az orra hegyéről. Semmi köze hivatalból a kocsmához, de Helyettesnek hívja mindenki. Ő a nemhivatalos üzletvezető-helyettes. Mert ha kell, bort fejt; asztalokat és székeket hord; hordót, mos, de még árut is átvész. Teljes és feltétel nélküli bizalomban él az üzletvezetővel, aki rábízta a kulcsokat, de ha kell, még a kasszát is.

Rokkant-nyugdijas öreglegény a Helyettes. A bányában érte valami baj. Nem beszél róla, pedig a kocsmában mindig sok a szó, ő meg télen ott melegszik, nyáron ott hűsöl. Szereti a bort, csak a jó bort, de hozzá nem nyúl, ha nem kínálják. Térdig gázolhatna benne, akkor sem hőrpintene belőle, ha a főnök azt nem mondaná neki: no, igyék egy jó fröccsöt!

Ő hordja a zenészek hangszerait; ő adja postára a napi bevételt; ő vigyáz a vendégek autójára.

Lassan ébredezik. Kitérül az álmot a szeméből, körüljárja a vendéglőt, gondol egyet és oda-megy a zenészekhez. Nem húz százast a vonóba, csak pózba áll. A primás meg már rá is zendít: „Hopp, te Zsiga...” és Helyettes táncol. Csak komótosan, szépen, mert a derekában maradt valami a bányából. A felső teste nem is mozog, csak a lába, de az annál fűrgébben, ütemesebben.

Oda figyel mindenki. Nézik, hogy Helyettes mulat. Az asztalok alatt megmozdulnak a lábak az ütemre: „Hopp, te Zsiga, nem aludtam az éjszaka”. És valaki odaáll mellé. Már ketten, már hárman, már négyen járnak. Már az egész vendéglő ropja.

— Tán percentet kap Helyettes a zenészektől meg a főnöktől? — kiált közbe valaki kajánul. De nem szól rá vissza senki.

Észre is alig veszik, hogy Helyettes már nincs ott a bokorban. Leküldte a főnök a pincébe.

Zárás. Helyettes helyre rakja a székeket meg az asztalokat, veszi

a seprút és takarít. Ő pattintja rá a lakatot az ajtóra. Hazamegy, alszik egyet, hogy holnap újra jöhessen.

A kaszás

Tuskókezü, zömök kis öregember. Már csoszogva jár, túl van a hetvenen. Olyan mint a szalonafőlső: mindenre jó. Egyben nem válogat: a munkában. Négy órákor már talpon van télen-nyáron. Örül a hónap, mert akkor munkát ad a természet; szereti az éjszakai esőt meg a dús harmatot, mert nedvesen jó vágni a sarjút. Örökmozgó emberke. Hívják is sok helyre, mert végtelenül alapos a munkában, ha fűrgesége nem is a régi már.

A telet viseli nehezen, mert mi munka van akkor. A hó... meg egy kis favágás. Leginkább esett öregasszonyoknak, akik mellől már elment az ember. Akiknek pénzük sincs napszámpra. Öntenek neki egy-két kupa rossz, zugon főzött pálinkát érte. De ingyen is megcsinálná, csak mozoghasson. Eppen megél a nyugdíjból is, a felesége mestere a beosztásnak, hiszen oly kevés kell az embernek, ha némelyiknek semmi nem elég is.

Igazán a kaszát szereti. Kettő van neki. Az öreg diófa alatt egy teljes délelőttön kalapálja őket, mert holnap sarjűvágás lesz. És egy kalapálással fél napig tud vágni. Az egyik kaszájának már forrasztott a nyaka. Eltörtött valamikor, de nem válik meg tőle. Jobb az így is, mint száz más. Az acélja, meg a formája...

— Nézze csak meg! — szól, s a diófához állítja függőlegesen az egyik kasza nyelét. — Nekem az apám úgy tanította: az a jó kasza, amelyiknek a nyél vége meg a penge hegye között fejmérve, egy arasz a különbsége... Nem értem, hát megmagyarázza. Vonalat húz a fán a nyél felső végénél, aztán elfordítja a kaszát, oldal, hogy alámérje a vas hegyét. Ott is húz egy vonalat, és megaraszolja. Mosolyog elégedetten, mert stimmel az arasz. A másikon is stimmel, pedig az rövidebb penge.

— Kérték éntőlem ezt a kaszát már 150 forintért is, mégsem adtam. Mivel dolgozom akkor? Ilyet már nem kapok, ez a kettő meg elég lesz már nekem. Ha ezek elhagynak, nem kaszállok többet...

Visszaül és kalapál, pontosan; ahogy az órán pattog a másodpercmutató. Öntök neki egy pohár szürkebarátot, arra leteszi a kalapácsot. Lassan nyúl érte, szinte alig lehet kivárni, hogy elérje. Megemeli, rahunyorít, megszagolja, és ahogy a pap nyújtja az áldozati ostyát, olyan szépen, lassan emeli a szájához a poharat. Szertartásosan, tisztelettel issza meg. Nem szól rá semmit, ahogy leteszi a poharat, újra fogja a kalapácsot. Egy-kettő, egy-kettő... Szépen peng a kis üllő, a kalapács meg a penge. Azt beszél a három vas, hogy holnap sarjút kell vágni... hogy amíg élünk, hasznosnak kell lennünk...

